

Viesti Sardeen seurakunnalle: Protestanttien oppien tarkastelu Uuden testamentin kreikankielistä tekstiä vasten

Protestanttien periaatteiden rajaaminen Raamatun ristiriitojen valossa

Ilmestyskirjassa Jeesus puhuu seitsemälle Vähän-Aasian seurakunnalle ja antaa niille kiitosta, nuhteita ja kehoituksia katumukseen niiden hengellisen tilan perusteella. Näistä Sardeen seurakunta erottuu erityisen sopivana esimerkkinä protestanttien oppien tarkastelusta Uuden testamentin ristiriitaisuuksien valossa. Jeesus sanoo Sardikselle Ilmestyskirjassa 3:1-3 (kreikaksi: "Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίᾳ Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ θεοῦ καὶ ἀστέρας· οἷδά σου τὰ ἔργα ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. γίνου γρηγορῶν καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον εἰλεῖν· ὅτι οὐ γὰρ εὐρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. μνημόνευε οὖν πῶς ἔληφας καὶ ἤκουσας καὶ τήρεν μετανόησον." - Kirjaimellinen käännös: "Ja Sardeksen seurakunnan enkelille kirjoita: Näin sanoo se, jolla on seitsemän Jumalan henkeä ja seitsemän tähteä: Minä tiedän sinun tekosi, jotka sinulla on, että sinä elät ja olet kuollut. Tarkkaile ja vahvista niitä, jotka olivat kuolemaisillaan; sillä en ole löytänyt sinun tekojasi täytettynä Jumalani edessä. Muista siis, kuinka olet vastaanottanut ja kuultu ja pidä ja tee parannus.").

Tämä nuhte korostaa seurakuntaa, jolla on "nimi" (ὄνομα) tai maine elävänä (ζῆς), mutta hengellisesti kuolleena (νεκρὸς), ja jonka teot (ἔργα) ovat keskeneräisiä (οὐ... πεπληρωμένα – ei viimeistelty/täytynyt). Protestantismilla, joka painottaa reformaatiota, sola scripturaa ja yksin uskoa, on usein maine raamatullisesta uskollisuudesta ja elävästä uskosta. Alla havaitut tekstijännitteet – jotka on johdettu yksinomaan Uuden testamentin kreikan käännöksistä – viittaavat kuitenkin alueisiin, joilla opit saattavat vaikuttaa vahvoilta, mutta jäävät vaille täyttä raamatullista todistusta, aivan kuten Sardeen keskeneräiset teokset. Tämä vaatii muistamaan, mitä "vastaanotettiin ja kuultiin" (ἐλήφας καὶ ἤκουσας), valppautta (γρηγορῶν) ja katumusta (μετανόησον) jäljellä olevan vahvistamiseksi. Seuraava kokoa ja järjestää analyysin yhtenäiseksi asiakirjaksi, joka keskittyy keskeisiin protestanttisiin oppeihin ja niiden kitkakohtiin Uuden testamentin tekstien kanssa. Täydellisyyden vuoksi mukaan on sisällytetty myös ristiriitoja, mukaan lukien Martti Lutherin (esim. tahdon orjuus, vanhurskauttaminen yksin uskon kautta), John Calvinin (esim. rajoitettu sovitus, ehdoton valinta) sekä muiden uudistajien, kuten Ulrich Zwinglin (symboliset sakramentit) ja John Knoxin (predestinaatio-opin painotukset), teosten inspiroimat ristiriidat.

Keskeiset protestanttiset opit ja tekstijännitteet Uuden testamentin kreikan kielessä

Protestantismi kattaa useita haarautumia, mutta keskittyy periaatteisiin, kuten "Viiden Solan" teokseen. Tässä osiossa tarkastellaan näitä Uuden testamentin kreikkalaisia tekstejä vasten ja korostetaan niitä tukevia ja ristiriitaisia näkökohtia, jotka perustuvat pelkästään sanamuotoihin, kielioppiin ja rakenteeseen.

1. Sola Fide (Vanhurskauttaminen yksin uskon kautta) – Lutherin korostama

Tämä Lutherin teologian kannalta keskeinen oppi (esim. Roomalais- ja Galatalaiskirjeen kommentaareissa) esittää vanhurskauttamisen yksinomaan uskon kautta ilman tekojen vaikutusta.

Tukiteksti: Efesolaiskirje 2:8-9 – "τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πίστεως· πίστις τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον· οὐκ μὲν ἔργων, ἔργων καυχῆσθαι." (Armosta te olette pelastetut uskon kautta... et teoista.)

Ristiriita: Jaakob 2:24 – "ὁρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιούται ἄνθρωπος καὶ πίστεως μόνον." (Ihminen tulee vanhurskaaksi teoista, ei pelkästään uskosta.) Jaakob käyttää sanaa "μόνον" kumotakseen eristäytyneen uskon, ja 2:21-22 osoittaa uskon, joka on "täydellistä" (ἐτελειώθη) teoilla.

2. Kaste symbolisena toimituksena (ei uudestisyntyttävänä) – Vaihtelee uskonpuhdistajien keskuudessa (esim. Zwinglin symbolinen näkemys)

Luther ja Calvin näkivät kasteen armon välittämisenä (erityisesti imeväisille), mutta monet protestantit (Zwinglin vaikutuksesta) näkevät sen symbolisesti.

Tukiteksti: Room. 6:3-4 – "ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐν τῷ θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν..." (Kastettu kuolemaansa... symboloi liittoa.)

Ristiriidat:

- Apostolien teot 2:38 – "βαπτισθήτω ἕκαστος... εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν." (Ota kaste syntien anteeksisäämiseksi.)
- Tiitus 3:5 – "ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἁγίου." (Pelastus uudestisyntymisen pesun ja Pyhän Hengen uudistamisen kautta.)
- 1. Piet. 3:21 – "νῦν σώζει βάπτισμα..." (Kaste nyt pelastaa... antityypinä.)

Ehdotetun päätöslauselman käsittely: "Διὰ" yhdistää koordinoituja lauseita ("uudistumisen pesu ja uudistuminen"), ei rinnasta niitä; rakenne esittää erillisiä elementtejä.

3. Pyhien sinnikkyys (Kerran pelastettu, aina pelastettu) – Avaimet Calvinin teologiaan

Calvin opetti, että valitut pysyvät ikuisesti.

Tukiteksti: Room. 8:38-39 – "οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ... δυνήσεται ἡμᾶς χωρὶς..." rakkaus.)

Ristiriita: Heprealaiskirje 6:4-6 – "ἀδύνατον... τοὺς ἅπασι φωτισθέντας... καὶ παεασπαρα πάλιν ἀνακαίνιζεν..." (Mahdotonta uudistaa niitä, jotka ovat valaistuneita, mutta kuitenkin luopuneet.)

4. Herran ehtoollinen pelkkänä symbolina – Zwinglin puolustama

Luther piti kiinni konsubstantiaatiosta, mutta Zwingli ja monet protestantit pitivät sitä puhtaasti symbolisena.

Tukiteksti: 1. Korinttilaisille 11:24-25 – "τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν." (Tee tämä minun muistoksi.)

Ristiriidat:

- Johannes 6:53-56 – "ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα... ὁ τρώγων μου τὴν σὰν... ἐμοὶ μένει." (Ellette syö lihaa... kalvava pysyy minussa.)
- 1 Korinttolaisille 11:27-29 – "ἐνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἱμαίος... ἐαυτῷ ἐσθίει." (Syyllinen ruumiiseen ja vereen... syö tuomiota.)

5. Rippi suoraan yksin Jumalalle – yleistä protestanttisessa ajattelussa

Uskonpuhdistajat, kuten Luther, hylkäsivät korvalla tapahtuvan ripin papeille.

Tukiteksti: 1. Joh. 1:9 – "ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν... ἀφ᾽ ἡμῶν." (Jos tunnustamme... hän antaa anteeksi.)

Ristiriidat:

- Jaakob 5:16 – "ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας." (Tunnusta toisilleen.)

- Johannes 20:23 – "ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφέωνται αὐτοῖς." (Jos annat anteeksi... heille on annettu anteeksi.)

6. Viimeinen tuomio ei perustu tekoihin – sidottu ainoastaan Lutherin uskoon

Luther korosti tuomiossa uskoa tekojen sijaan.

Tukiteksti: Room. 3:28 – "δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων οὐδ." (Vanhurskaaksi uskossa ilman lain tekoja.)

Ristiriita: Matteus 25:31-46 – "ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν... ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν... ἐποιήσατε..." (Minulla oli nälkä ja sinä annoit... niin paljon kuin sinäkin.)

7. Kaikkien uskovien pappeus (ei hierarkkista papistoa) – Lutherin painotus

Luther opetti, että kaikki uskovat ovat pappeja, mikä vähensi papiston roolia.

Tukiteksti: 1. Piet. 2:9 – "βασιλείον ιεράτευμα..." (Kuninkaallinen papisto.)

Ristiriidat:

- 1 Timoteukselle 5:17 – "οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀρξίνουσιν..." (kunnia.)
- Apostolien teot 14:23 – "χειροτονήσαντες... πρεσβυτέρους." (Nimityt/asetetut vanhimmat.)
- 2 Timoteukselle 1:6 – "διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν..." (Lahja käsien päällepanemisen kautta.)

8. Symbolinen voitelu sairaille – linjassa joidenkin protestanttisten näkemysten kanssa

Parantuminen rukouksen kautta, fyysisten rituaalien vähättely.

Tukiteksti: Jaakob 5:15 (osittainen) – "ἢ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει..." (Uskon rukous pelastaa.)

Ristiriita: Jaakob 5:14-15 – "προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἑλὶξάντες αὐτὸν ὡς ὅταν ἔλθῃ." (Rukoile hänen puolestaan, joka on voideltu öljyllä... synnit anteeksi.)

9. Hengellisten lahjojen lakkaaminen – joita jotkut uskonpuhdistajat, kuten Knox, kannattivat

Ihmeelliset lahjat loppuivat apostolien jälkeen.

Tukiteksti: 1. Korinttilaisille 13:8-10 – "προφητεῖαι καταργηθήσονται... ὅταν ἔλθῃ" (Profetiat lakkaavat, kun täydellinen tulee.)

Ristiriidat:

- 1 Korinttolaisille 14:1, 39 – "ζηλοῦτε... τὸ προφητεύειν καὶ τὸ λαλεῖν λαλεῖν μὴ γλώσσαις." (Ole innokas profetoimaan... älä kiellä kieliä.)
- Efesolaiskirje 4:11-13 – "ἔδωκεν... προφήτας... μέχρι καταστήσωμεν..." (Annoimme profeettoja...) kunnes saavutamme epäuskon.

10. Täydellinen turmelus (ihmiset kykenemättömiä etsimään Jumalaa ilman armoa) – Calvinin TULIP-teoksen ydin

Calvin opetti täydellistä kyvyttömyyttä synnin vuoksi.

Tukiteksti: Room. 3:10-11 – "οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς... οὐκ ἔστιν ἐξζῆ τὸν θεόν." (Ei kukaan vanhurskas... ei kukaan etsi Jumalaa.)

Ristiriita: Apostolien teot 17:27 – "ζητεῖν τὸν θεόν, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσαιεν αὐτὸ εὐροῖεν..." (Etsiä Jumalaa, jos ehkä he hapuilevat häntä ja löytävät...) Tarkoittaa kykyä etsiä ("ζητεῖν"), "εὐροῖεν" (löytö) mahdollisena tuloksena.

11. Predestinaatio/Ehdoton valinta (Ei ihmisen reaktiota) – Calvinin ja Knoxin keskittyminen

Jumala valitsee ehdoita, kuten Calvinin instituutioissa.

Tukiteksti: Efesolaiskirje 1:4-5 – "ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου... προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν." (Valitsi meidät ennen perustamista... ennalta määrätty adoption.)

Ristiriita: 2. Piet. 1:10 – "μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίον ὑμῖν τὴν καὶ ἐκλογὴν ποιῆσθαι..." (Ole ahkera tehdäksesi kutsumuksesi ja valintanne varmaksi...) "Ποιῆσθαι" (tekeminen) tarkoittaa ihmisen toimintaa (valinnan vahvistamiseksi).

12. Tahdon orjuus (ei vapaata tahtoa pelastuksessa) – Lutherin oppi hänen kuuluisassa teoksessaan

Luther väitti teoksessaan Tahdon orjuus, että ihmisiltä puuttuu synnin vuoksi vapaa tahto pelastuksessa.

Tukiteksti: Room. 7:18 – "οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἐμὸν σὰρξί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐ." (Tiedän, ettei minussa, se on lihassani, asu mitään hyvää; sillä tahto kyllä on, mutta hyvän tekeminen ei.)

Ristiriita: Filippiläiskirje 2:12-13 – "μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν κτλ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας." (Tehkää työtä pelastuksenne eteen peläten ja vavisten, sillä Jumala on se, joka teissä vaikuttaa sekä tahtomisen että tekemisen, että hänen hyvä tahtonsa toteutuisi.) "Κατεργάζεσθε" (työskennelkää) kehottaa ihmistä osallistumaan aktiivisesti "σωτηρίαν":iin (pelastukseen) Jumalan työn rinnalla.

13. Rajallinen sovitus (Kristus kuoli vain valittujen puolesta) – Calvinin opetus

Calvinin mukaan Kristuksen kuolema oli tehokas vain valituille.

Tukiteksti: Matteus 26:28 – "τοῦτο γὰρ ἐστὶν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης π πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν." (Tämä on minun vereni, liiton vereni, joka on vuodatettu monien puolesta syntien anteeksisaamiseksi.)

Ristiriita: 1. Joh. 2:2 – "καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου ὅου." (Hän on meidän syntiemme sovitus, eikä ainoastaan meidän, vaan myös koko maailman.) "Ὅλου τοῦ κόσμου" (koko maailma) ulottuu valittujen ulkopuolelle.

14. Kaksinkertainen ennalta määrääminen (Jumala ennalta määrää jotkut kadotukseen) – implisiittisesti Calvinin ja Knoxin teoksissa

Calvinin predestinaatio sisältää kadotuksen ei-valituille.

Tukiteksti: Roomalaiskirje 9:22 – "εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακρ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπωλείαν." (Entä jos Jumala, halukkaana osoittamaan vihaa... kestäisi vihan astioita, jotka oli valmistettu tuhoon.)

Ristiriita: 2. Piet. 3:9 – "μὴ βουλόμενός τις ἀπολέσθαι ἀλλὰ πντας μετάνοιαν χωρῆσαι." (Ei halua, että kukaan hukkuu, mutta kaikki tulevat katumaan.) "Μὴ βουλόμενός" (ei halua) kumoaa jumalallisen halun "τινας ἀπολέσθαι" (kaikki hukuvat).

Tämä dokumentti paljastaa Uuden testamentin kreikkalaisten oppien jännitteet, jotka viittaavat siihen, että protestanttiset painotukset, vaikka ne ovatkin uudistusmielisiä, saattavat jättää opit epätäydellisiksi – toistaen Sardeen kehotusta vahvistua ja tehdä parannus.